Millainen on polku tradenomista tilintarkastajaksi?

17.12.2019

Tilintarkastusala kiinnostaa Seinäjoen ammattikorkeakoulun tradenomiopiskelijoita. Kiinnostus näkyy harjoitteluna tilintarkastusyhteisöissä ja HT-tilintarkastajatutkinnon opintovaatimusten mukaisten opintojen suorittamisena.

Antti Latva-Kokko kertoo harjoittelustaan tilintarkastusyhteisössä.

”Tilintarkastuksessa kiinnostaa se, että mistä yrityksen tilinpäätös rakentuu… Minua kiinnostaa se, miten pienetkin asiat vaikuttavat yritysten menestykseen…” Näin perusteli hakeutumistaan tilintarkastusyhteisöön harjoittelijaksi tradenomiopiskelija **Antti Latva-Kokko**.

Tilintarkastusyhteisöihin harjoitteluun pääseminen ei ole aivan helppo asia, sillä ainakin osa yhteisöistä valitsee harjoittelijansa samankaltaisin perustein kuin vakituiset työntekijänsä. Hakemusten ja haastattelujen antamaa kuvaa täydennetään esimerkiksi matemaattis-loogista päättelykykyä luotaavin testein. Antti Latva-Kokko kuvailee tämän syksyn monipuolista valintaprosessia seuraavasti:

”Ensin lähetettiin hakemukset ansioluetteloineen, ja tehtiin internetissä niin sanotut kykytehtävät. Hakemusten ja kykytehtävien pohjalta valittiin sitten sopivimmat ehdokkaat valintailtaan PwC:n pääkonttorille Helsingin Ruoholahteen. Siellä alkumaljojen jälkeen PwC:n Assurance Leader Pasi Karppinen piti alkupuheen, jossa

hän esitteli yritystä noin vartin ajan. Tämän jälkeen teimme muutaman kirjallisen tehtävän, jonka jälkeen oli tilaisuuden paras osuus eli puffet-illallinen. Illallisen jälkeen PwC:n asiantuntijat haastattelivat meitä sitten ryhmähaastattelujen muodossa. Koko prosessi oli erittäin monipuolinen, siinä yhdistyi opittujen taitojen ja kokemuksen lisäksi myös sosiaaliset taidot, mitkä ovat työelämässä myös äärimmäisen tärkeitä.”

Harjoittelu on hyvä tilaisuus sekä tilintarkastusyhteisölle että opiskelijallekin tutustua toisiinsa ja arvioida niin opiskelijan kuin työpaikankin sopivuutta. Tämän mahdollisuuden haluaa käyttää hyödykseen ensi tammikuussa harjoittelunsa tilintarkastusyhteisössä aloittava Antti Latva-Kokkokin:

”Haluan ottaa selvää, millaista tilintarkastajan työ on, ja siksi trainee-ohjelma on varsin osuva sessio siihen tarkoitukseen, ennen kuin mitään pidempiaikaista sopimusta on solmimassa. ”

Moni opiskelijamme on päätynyt vakituisiin töihin tilintarkastusalalle. Esimerkiksi keväällä 2019 tilintarkastusyhteisöissä harjoittelussa olleista opiskelijoista ainakin kaksi on harjoittelun jälkeen jatkanut vakituisessa työsuhteessa harjoitteluyhteisössään.

Kiinnostus on molemminpuolista: tilintarkastusyhteisöt hakevat syksyisin harjoittelijoita kevään harjoittelujaksoilleen. Tänäkin syksynä ammattikorkeakouluamme lähestyi neljä tilintarkastusyhteisöä mainostaakseen omia harjoittelijaohjelmiaan ja kannustaakseen opiskelijoitamme harjoittelupaikan hakuun. Osa kävi esittelemässä omaa trainee-ohjelmaansa opiskelijoillemme ja yksi esittelijöistä saapui aina Tampereelta asti. Ammattikorkeakoulun näkökulmasta onkin hienoa todeta, että tilintarkastusalalla opiskelijamme ovat kysyttyjä ja arvostettuja työntekijöitä työnantajien silmissä. Tradenomiopiskelijamme kilpailevat samoista harjoittelu- ja työpaikoista samalta viivalta ekonomiopiskelijoiden kanssa.

Miksi tilintarkastajaksi?

Tilintarkastaja on yrityksen tärkeä ja luotettava yhteistyökumppani, joka toimii monien erikokoisten ja eri toimialoilla toimivien yritysten kanssa, myös kansainvälisesti. Tilintarkastajan tärkein tehtävä on varmentaa yrityksen antaman tilinpäätösinformaation oikeellisuus ja tätä kautta lisätä taloudellisten tietojen luotettavuutta. Mutta tilintarkastaja tekee myös paljon muuta. Tilintarkastaja voi avustaa yritystä liiketoimintasuunnitelman laatimisessa, budjetoinnissa tai verotukseen liittyvissä seikoissa. Tilintarkastaja on mukana, kun uusia yrityksiä perustetaan, vanhojen yritysten toimintoja organisoidaan uudelleen tai kun yrityksiä saneerataan. Tilintarkastaja tuntee myös yrityksen hallinnon ja voi antaa ohjeita esimerkiksi sisäisen valvonnan järjestämiseen. Tilintarkastajan työ on hyvin merkityksellistä koko yhteiskunnalle. Tilintarkastajalla on suuri rooli esimerkiksi rahoitusmarkkinoiden toiminnassa ja harmaan talouden ehkäisemisessä. Tilintarkastus instituutiona on merkityksellisyytensä vuoksi tiukasti säänneltyä. Tilintarkastajan työtä säännellään niin lainsäädännössä kuin kansainvälisissä standardeissakin, eikä kuka tahansa voi nimittää itseään tilintarkastajaksi.

Tilintarkastuslakia uudistettiin laajemmin viimeksi vuonna 2015. Sen seurauksena tilintarkastajajärjestelmämme muuttui siten, että kaikki tilintarkastajaksi haluavat, riippumatta suorittamastaan korkeakoulututkinnosta, suorittavat ensin HT-tilintarkastajan tutkinnon. HT-tutkinnon suorittaneilla on halutessaan mahdollista myöhemmin suorittaa tilintarkastuksen erikoistumistutkinto, joko KHT- tai JHT-tutkinto. KHT-tutkinnon suorittaminen kuitenkin edellyttää joko ylempää korkeakoulututkintoa tai viiden

vuoden työkokemusta HT-tilintarkastajana. Julkistalouden tilintarkastuksiin erikoistuneelta JHT-tilintarkastajalta edellytetään julkishallinnon opintoja tai työkokemusta tutkinnon suorittamiseksi. Lainsäädäntö siis mahdollistaa tradenomien toimimisen niin pk-yritysten tarkastamiseen erikoistuneena HT-tilintarkastajana, listattujen yhtiöiden KHT-tilintarkastajana kuin julkisen puolen JHT-tilintarkastajanakin.

Tilintarkastajaksi, taloushallinnon varsinaiseksi moniottelijaksi, kehittyminen on mahdollista aloittaa Seinäjoen Ammattikorkeakoulussa. Suorittamalla tradenomin tutkinnon, johon sisältyvät vaadittavat opinnot, tradenomilla on opintojensa puolesta mahdollisuus osallistua HT-tilintarkastajan tutkintoon. Sen läpäiseminen on edellytys tilintarkastaja-nimikkeen käyttämiselle. Tradenomin tutkinto, tai mikään muukaan korkeakoulututkinto, ei siis yksinään mahdollista pääsyä tilintarkastajaksi. Tilintarkastajaksi haluavalla tulee olla lisäksi suoritettuna Työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) asetuksessaan edellyttämät tarvittavat opinnot. HT-tilintarkastajaksi haluavalla tulee olla suoritettuna tilintarkastuksen ja laskentatoimen opintoja 52 opintopistettä, oikeustieteen opintoja 22 opintopistettä ja muita opintoja samoin 22 opintopistettä.

TEM:n asetuksen edellyttämä vankka lainsäädännön tuntemus luo pohjan tilintarkastajan menestykselliselle työlle. Tilintarkastajan kannalta keskeistä lainsäädäntöä ovat kirjanpitolaki ja osakeyhtiölaki. Lisäksi tarvitaan käytännön osaamista ja HT-tilintarkastajaksi haluavalta edellytetäänkin kolmen vuoden työkokemusta tilintarkastusalalta.

Näiden kaikkien edellä mainittujen vaatimusten lisäksi viimeisenä ja ehkä suurimpana vaatimuksena HT-tilintarkastajan arvostetun nimikkeen käyttöoikeuden saamiselle on HT-tilintarkastajatutkinnon suorittaminen hyväksyttävästi.

Mitä tilintarkastusalan opiskeleminen SeAMKissa tarkoittaa?

Opintojen pohjana ovat TEM:n asetuksen opintovaatimukset. Suurin osa vaadittavista opinnoista koostuu laskentatoimen ja tilintarkastusalan opinnoista. Tilintarkastuksen opiskelut keskittyvät tilintarkastuksen lainsäädäntöön ja tilintarkastuksen tekniseen suorittamiseen liittyvään säännöstöön. Ne sisältävät myös tilintarkastuksen käytännön tekemistä: tilintarkastuksen suunnittelun ja suunnitellun tarkastuksen toteutuksen. Laskentatoimen opinnot sisältävät ulkoisen ja sisäisen laskentatoimen opintoja: kirjanpitoa, tilinpäätöksiä, budjetointia ja kustannuslaskentaa.

Oikeustieteen opintojen jälkeen opiskelija tietää, miten osakeyhtiö ja muut yritysmuodot toimivat. Eri yhtiömuotoja koskevan sääntelyn lisäksi oikeustieteen opinnot pitävät sisällään TEM:n asetuksen vaatimia opintoja arvopaperimarkkinalaista, ennakkoperinnästä ja työlainsäädännöstä. Myös tuloverotuksen ja välillisen verotuksen peruskiemurat tulevat tutuiksi: EVL, TVL, AVL.

Laskentatoimen ja oikeustieteen opinnot muodostavat opintojen pohjan, mutta tilintarkastajan tarvitsema osaamisrepertuaari ei lopu siihen. Tämä on huomioitu myös TEM:n asetuksen mukaisissa opintoihin liittyvissä vaatimuksissa. Tarvitaan vielä esimerkiksi kansantaloustiedettä, talousmatematiikka, tietotekniikkaa ja yritysrahoituksen opintoja, jotta tilintarkastaja pystyy toimimaan tehtävässään, tuottamaan lisäarvoa asiakkailleen ja vastaamaan yhteiskunnan tilintarkastajalle ja tilintarkastukselle asettamiin haasteisiin. Ja jopa

tilastotiede on tärkeää tilintarkastajalle, kun määritellään tarvittavia otantakokoja tarkastusta tehtäessä.

TEM:n asetuksen mukaiset vaatimukset ovat perusta tilintarkastajan osaamiselle ja edellytykset tilintarkastajatenttiin pääsemiselle. Tilintarkastus on mitä suurimmassa määrin palveluammatti, ja tilintarkastajan tuleekin osata tulla toimeen erilaisten ihmisten kanssa erilaisissa, joskus hyvinkin haastavissa tilanteissa. Antti Latva-Kokko totesi sosiaalisten taitojen tarpeellisuuden jo hakiessaan harjoittelupaikkaa:

”Koko prosessi oli erittäin monipuolinen, siinä yhdistyi opittujen taitojen ja kokemuksen lisäksi myös sosiaaliset taidot, mitkä ovat työelämässä myös äärimmäisen tärkeitä. ”

Tilintarkastajalle tärkeitä taitoja ovat analysointikyky, kokonaisuuksien hahmottaminen, kyky ilmaista itseään suullisesti ja kirjallisesti sekä kielitaito. Jatkuvasti lisääntyvä digitaalisuus tuo myös vaatimuksia tilintarkastajan osaamiselle ja haastaa tilintarkastajaa pitämään yllä omaa tietotaitoaan. Näihin kaikkiin osaamisvaatimuksiin myös me Seinäjoen Ammattikorkeakoulussa pyrimme vastaamaan omalla opetuksellamme, jotta opiskelijamme olisivat valmiit työelämän haasteisiin ja vaatimuksiin ja työllistyisivät omien tavoitteidensa mukaisesti.

Tradenomiopintoihin sisältyvä pakollinen harjoittelu antaa mahdollisuuden opiskelijalle jo osana opintojaan lähteä tutustumaan tilintarkastuksen maailmaan. Tätä mahdollisuutta joka vuosi opiskelijamme myös hyödyntävät.

HT-tilintarkastajatutkinnon osaamisvaatimukset ovat laajat. Tradenomin tutkintoon vaaditaan 210 opintopistettä, mutta tilintarkastuksesta kiinnostuneilla opiskelijoilla tämä opintopistemäärä ylittyy säännöllisesti. Tutkintoa varten opiskelu vaatii jo ammattikorkeakoulussa opiskelijalta motivaatiota, suunnitelmallisuutta ja päämäärätietoisuutta TEM:n asetuksen mukaisten opintovaatimusten saavuttamiseksi. Kaikista tilintarkastusalasta kiinnostuneista opiskelijoistamme ei todennäköisesti tule tilintarkastajia. Alaa varten vaadittavien opintojen suorittaminen antaa kuitenkin taloushallinnon tradenomiopiskelijoille laajat valmiudet ja kattavan osaamisen toimia millä tahansa taloushallinnon osa-alueella. Vaadittavien opintojen suorittaminen kertoo motivaatiosta ja tahdosta menestyä urallaan, mikä on hyvä signaali myös jokaisessa työnhakutilanteessa. Vaikkei tilintarkastuksesta koko työelämän pituista uraa toivoisikaan, niin HT-tilintarkastajatutkinnon suorittaminen antaa hyvän todistuksen henkilön osaamisesta ja pätevyydestä toimia lähes missä tahansa taloushallinnon tehtävässä, muullakin kuin tilintarkastusalalla.

Tuulia Potka-Soininen
lehtori, SeAMK Liiketoiminta ja kulttuuri